

Slavenski dom

Ste. 181

V Ljubljani, sredo, 11. avgusta 1937

Leto II.

Po sporazumu med Anglijo in Italijo se bo na pobudo Belgije v jeseni začelo Veliko delo za mir v Evropi

Bruselj, 11. avgusta. c. Politika pomirjenja zavzema v Evropi zmeraj širši obseg. Očividno se pripravlja za jesen velika akcija, ki se ne bo omejevala samo na politiko zblizovanja med Italijo in Anglijo, ampak bo skušala zajeti tudi druge države. Med Italijo in Anglijo se bo rešilo predvsem vprašanje vojaškega ravnotežja v Evropi, z drugimi državami pa naj se uvede politika razorožitve na gospodarskem polju.

Glavna naloga pripada v tej smeri belgijskemu ministrskemu predsedniku Van Zeelandu. Tik pred odločilnim spopadom z belgijskim reksizmom je Van Zeeland prejel laskavo nalogo, da je za ameriško in angleško demokracijo začel pripravljati tla za svetovno gospodarsko konferenco ali pa vsaj za kak obsežen širši gospodarski sporazum, ki naj oživi sedanjo mednarodno trgovino, ki silno trpi zaradi avtarkije.

Sedaj je Van Zeeland svoje delo končal in napoveduje, da bo lahko koncem septembra objavil svoje predloge za gospodarsko ureditev največjih trenutnih težav. Torej bo Van Zeeland objavil to poročilo kmalu po zaključenem sporazumu med Italijo in Anglijo. Iz tega se jasno vidi, kako globoko so se zaježile posamezne velesile pri vprašanjih, ki bi se naj reševali pri nekem čudaskem odboru za nevmešavanje v Londonu.

Van Zeelandovo poročilo bo obsegalo tri poglavja.

V prvem poglavju bo Van Zeeland obširno razložil vse svoje ankete v Parizu, Londonu in Washingtonu in svojega sodelavca Frerea v drugih mestih Evrope.

V drugem poglavju bo poročal, kaj so posamezne vlade odgovorile na njegove predloge.

Turški delovni minister Centikaja je končal štirinajstodnevno potovanje po Nemčiji in je včeraj odpotoval v domovino.

V tretjem poglavju pa bo Van Zeeland razložil misli, ki se mu zde primerne za rešitev najnujnejših vprašanj v smeri gospodarske razorožitve v svetu.

Edenovo potovanje v Rim

London, 11. avg. o. Vesti o poti angleškega zun. ministra Edena v Rim so se zmeraj različne. Nekateri angleški krogi zatrjujejo, da bo Eden odšel v Rim na proslavo 2000 letnice cesarja Avgusta, katere glavni del bo okrog 23. septembra. Drugi te vesti zanikujejo, tretji pa pravijo, da do pogajanj med Italijo in Anglijo ne bo prišlo pred oktobrom.

Španski nacionalisti zavračajo s sebe krivdo za letalske napade

Sevilla, 11. avgusta. o. General Queipo de Llano je imel sinoči v radiu govor, v katerem je odločno zavračal vsa poročila nacionalistov nasprotnega inozemskega časopisa, da so Francova letala bombardirala angleški, francoski in italijanski parnik pred Alžirjo. Ta napad je delo boljševikov, ki se ravna po navodilih iz Moskve in hočejo za vsako ceno zaneti evropsko vojno. Letala, ki so kriva tega napada, so sovjetska in so priletela z otoka Minorce.

Poročilo londonskega odbora

London, 11. avgusta. o. Uradno poročilo odbora za nevmešavanje pravi, da niso resnične vesti, po katerih naj bi bila letala pri napadu pred Alžirjo last valencijske vlade. Holandski kapitan, nadzornik odbora za nevmešavanje, pravi, da ni nobene

Sporazuma med Anglijo in Francijo glede Abesinije še ni

Pariz, 11. avg. o. Napoln uradne vesti zavračajo poročila nefrancoskega tiska glede tega, da st angleška in francoska vlada že sklenili sporazum o priznanju italijanske oblasti v Abesiniji, in da se bo pogajanjem za ohranitev starega razmerja na Sredozemskem morju priključila tudi Francija. Angleška in francoska vlada se nista glede tega še nič razgovarjali, ni pa izključeno, da bo do razgovorov prišlo, saj obe vladi kar najtesneje sodelujeta v vseh mednarodnih vprašanjih.

neha dvoma, da so avijoni bili iz nacionalističnega tabora.

Strahovi v Barceloni

Barcelona, 11. avgusta. o. Zaradi napetega stanja zadnjih dni so katalonske oblasti iz strahu pred poskusi anarhistične revolucije izdale povelje za aretacijo vseh anarhističnih voditeljev, ki so pa povečini v pravem času pobegnili. Vlada je dala po mednarodni brigadi, ki jo tvorijo češki in ruski komunisti, zapreti mejo proti Franciji, da bi anarhistom preprečila beg v inozemstvo. V Barceloni sami je stanje zelo nevarno.

Vesti z bojišč

Salamanca, 11. avgusta. AA. (DNB.) Poročilo nacionalističnega poveljstva pravi, da je bilo na severni in južni fronti nekaj streljanja iz topov. K nacionalistom je pribežalo 80 milicnikov.

Avila, 11. avgusta. AA. (DNB.) V odseku Carabanchellu so nacionalistične čete dale hudo obstreljevanje postojanke vladnih čet. Obstreljevanje je trajalo šest ur. Pri Barancehu, Suseri je sovržnik hotel dopolne napasti nacionalistične čete, moral pa se hitro umakniti in je imel velike izgube. Dopolne okoli 10 so nacionalistične čete zaradi hude vročine morale opustiti nadaljnji boj.

Sestanek Male zveze v Sinaji

Bukarešta, 11. avg. o. Dne 28. avgusta se bo v letovišču romunske kraljeve rodbine Sinaji sestali stalni svet Male zveze na svoja običajna posvetovanja, ki se bodo topot nanašala zlasti na razmerje Male zveze do Francije. Sestanka se bodo udeležili zunanji ministri Jugoslavije, CSR in Romunije. Romunski kralj Karel, ki bo do tedaj v Sinaji, bo sprejel jugoslovanskega in češkoslovaškega zunanjega ministra v posebni avdienci.

12 milijonov ton albanskega petroleja za Italijo

Tirana, 11. avgusta. o. Po cenitvi italijanskih rudarskih strokovnjakov, ki so končali raziskavanja albanskih petrolejskih področij v okolici Devollaja, vsebuje to ozemlje okrog 12 milijonov ton petroleja. Italijanska družba »Alpa«, ki je za 50 let dobila pravico izkoriščati te petrolejske vrelce, računa, da bo mogla dobiti letno iz njih 240.000 ton petroleja, to je dnevno 1000 ton. Družba je že zgradila vse potrebne naprave in 20 cm širok cevovod do morja pri Valoni. Cevovod je dolg 74 km ter položen v zemljo. Italijani računajo, da bo ta cevovod zanje največje važnosti v primeru vojne, ker bodo italijanske bojne ladje lahko črpale gorivo naravnost iz njega.

Srednjoameriška republika San Salvador je sporočila Zvezi narodov, da iz gospodarskih razlogov izstopa iz ZN.

Tatvine in vlomi

Ljubljanska policija se sicer zmerom trudi, da bi sproti polovila in zaprla številne vlomilce in tatove, ki prihajajo v Ljubljano in povsod iščejo primerne plemena, toda to je težko delo, ki menda nikdar ne bo do kraja končano. Pokleni vlomilci so dobro spravljeni samo toliko časa, dokler sede za trdnimi zapahi v zaporih. Cim se vrnejo v zlato svobodo, se navadno zopet po par dneh vrnejo v naročje policije, potem pa na sodišče.

Posebno so se vlomilci vrgli na delo zdaj, ko odhajajo ljudje na počitnice. Nobeno stanovanje ni dovolj trdno zaprto. Tako so te dni neznani vlomilci vdrl v stanovanje Cop Ane, na cesti 29. oktobra. Copovi so bili na Gorenjskem na počitnicah. Ob vrnitvi domov so ugotovili, da jih je obiskal v stanovanju vlomilec. Na kolodvor so šli domači počakati k vlakom še hčerko. To je bilo ob osmih zvečer. Šele ob enajstih so se vsi skupaj vrnili. Medtem pa je vlomilec nemoteno lahko tri ure brskal po stanovanju. Prišel je v hišo na dvorišče skozi odprto okno še ne dozidanega stanovanja. Z dvorišča pa je v stanovanje Copovih prišel skozi priprto okno. S seboj je vlomilec odnesel 1 fotoaparata Kodak, vreden 600 din, dežnik, površnik, več ruh, nekaj eraje ter zlato damsko zapestnico. Skupna vrednost ukradenih stvari znaša 1530 din. Vlomilec pa je imel še pripravljeno na kupu 1 celo obleko, dvoje spodnjih hlač, 4 brisače, telovnik in še druge kose obleke. Tega vsega pa najbrž ni

mogel več odnesti, ker so se bili medtem domači že vrnili. Policija seveda za vlomilec doslej ni mogla dobiti nobene sledi.

Zaradi tatvine je bila te dni zopet aretirana tudi stara znanca na sodniji in na policiji, 21-letna Zakelj Marija iz Notranjih gor in Ljubljani. Zoper njo je policija prejela kar tri prijave hkratu, Zakljeva je znana vlačuga, ki krade kakor sraka. Prišla je nekega dne v Sisko h Kos Katarini s prošnjo, da bi pri njej prenočila, ker je bilo zunaj slabo vreme. Zakljeva namreč za silo prenočuje tudi kje pod kozolci ali kjerkoli se ji ponudi prilika. Kosova je Zakljevo res iz usmiljenja sprejela pod streho, zjutraj pa je Zakljeva za plačilo odnesla s seboj celo svileno obleko Kosove, belo kotenasto kombinžo ter svilene hlače. Zakljevi pa to še ni bilo dovolj. Rada hodí po mestu čedno oblečena, sama pa si obleke ne more kupiti. Pa je neke na Taboru prišla popoldne skupaj s Kuhelj Frančiško. Začeli sta se pogovarjati in naivna Kuhelj je Zakljevi začela zaupno pripovedovati, da je k sreči zdaj dobila dobro službo, ki jo bo brž te dni nastopila. Svojo obleko ima spravljeno v Kolodvorski ulici. Pri tem je Kuhelja natančno povedala, kje ima svojo obleko. Zakljeva je seveda takoj odhitela tja ter odnesla Kuhelji popolnoma nov Hubertus plašč, novo modro obleko ter tudi copate. Tako je bila Zakljeva popolnoma dobro opremljena z novo obleko.

Vesti 11. avgusta

Prihodnja seja francoske vlade bo 24. ali 25. avgusta in bo izredno važna zaradi tega, ker bodo na njej sklepali o bodočnosti francoskih železnic. Zaradi številnih nesreč zadnje čase bodo upravo in organizacijo železnic docela preuredili. Vlada bo ustanovila novo napol državno družbo, ki bo od zasebnih podjetij prevzela vse železnice.

Angleška tečajna odprava, ki jo je londonska Kraljeva zemljepisna družba poslala na Antarktiko pred tremi leti z ladjo »Penolac«, se je včeraj vrnila v Anglijo. Odprava se je vrnila z mnogimi važnimi zemljepisnimi odkritji o značaju zemlje ob Južnem tečaju.

Kitajski finančni minister Kung je včeraj dopel v Berlin, kjer je imel razgovore z nemškim gospodarskim ministrom dr. Schachtom. Ta mu je priredil kosilo, ki se ga je udeležil poleg drugih odličnikov tudi nemški vojni minister maršal Blomberg.

Japonci se pripravljajo na rekordne letalske polete. Tako nameravajo v kratkem s posebnim novim enokrilnim letalom brez postanka leteti iz Tokia v New York. Drug tak polet bo iz Tokia v Sidney v Avstraliji.

Italija prevzame vodstvo na Sredozemlju, ker je pomagala Španiji pri njeni narodni obnovitvi, ker podpira Egipt pri njegovem teženju za neodvisnostjo in podpira stremljenje vsega arabskega sveta za novimi cilji. Sicilija je pa italijanski most do Afrike. Tako piše včerajšnji napoln uradni »Giornale d'Italia«.

Umrli je ustanovitelj angleških kovinarskih strokovnih organizacij John Hodge, ki je leta 1886 začel organizirati delavstvo v angleški kovinski industriji. Hodge je bil tudi prvi angleški delovni minister 1924 v vladi delavske stranke.

Posebne pristojbine za zračno pošto je odpravila Anglija za promet med evropsko Anglijo in kolonijami. Zaradi tega je londonski dnevnik »East Africa and Rhodesia«, ki je namenjen angleški Afriki, začel tiskati za letalsko pošto posebno izdajo na izredno tankem in lahkem papirju. Naročniki v Južni in Vzhodni Afriki bodo list dobili z letalom v dobrih štirih dneh, namesto v štirinajstih.

Zemlja se je odprla in začela bruhati lavo po potresu, ki je bil pred dnevi v kitajski pokrajini Kose. Potres in ognjeniški izbruh so uničili več mest ter večino prebivalstva.

Vrhovno poveljstvo sovjetskega vojnega brodovja so začeli zadnje tedne temeljito »čistiti«. Poleg admirala Viktorova, poveljnika vojne mornarice na Daljnem vzhodu, ki so ga zaprli z 50 višjimi državnimi častniki vred, prihajajo vesti o bližnji aretaciji vrhovnega poveljnika sovjetskega vojnega brodovja admirala Orlova.

Izgon nemških častnikov iz Londona še zmeraj razburja angleško javno mnenje, ker objavljajo listi poročila, po katerih so ti častniki organizirali v Angliji obsežno vohunsko službo na korist svoje države.

Oddelek nemških podmornic je pred dvema dnevmi priplul v finsko prestolnico Helsinke. Finsko prebivalstvo je podmornicam priredilo navdušen sprejem. Nemške podmornice bodo ostale nekaj časa na obisku v finskih vodah.

Večina avstrijskih manevrov konec tega meseca bo potekala v neposredni bližini češkoslovaške meje. Manevrov se bodo udeležile štiri divizije redne vojske in štiri brigade milice.

Pri letalski nesreči na progi Praga-Moskva, ko je zgorelo sovjetsko letalo »N-25«, so bile uničene tudi važne listine, ki so jih iz Moskve poslali sovjetskemu poslanstvu v Pragi. Zato domnevajo, da so nesrečo povzročili morda vohuni kake druge države, da bi se listin polastili.

Verske vaje bodo spet dovoljene v rdeči Španiji, toda za zdaj samo »zasebno«. Tako se glasi uradna razlaga k nedavnemu reklamnemu odloku valencijskega pravosodnega ministra.

Tri nove 35.000 tonske bojne ladje, oborožene s 405 cm topovi, je naročila sovjetska Rusija v ameriških ladjedelnih.

4 km dolg avtomobilski špalir so naredili radovedneži iz vse Anglije in Škotske, ki so kljub prošnjam oblasti z avtomobili in avtobusi pridili v bližino gradu Balmorala, kjer je na počitnicah angleška kraljeva rodbina. V nedeljo se je kralj s kraljico in otroci peljal v cerkev skozi tak in tolik špalir.

Atentat na maršala Vorosilova so baje že 14. julija na postaji Tuli izvršili prijatelji usmrčenega maršala Tuhačevskega, da bi se masčevali nad Vorosilovim, ki je bil tudi pri razpravi proti svojemu tovarišu.

Tega se pa seveda Zakljeva ni dolgo veselila, ker so jo že naslednje dni prijeli. Zdaj bo deklina zopet romala na sodnijo in v zapor.

Kako spretni in drzni so tatovi, nam zgovorno priča tudi sledeči slučaj, ki se je pripetil sredi belega dne v parku v Zvezdi. Tam je sedela starejša gospa na klopi ter čitala knjigo. Pri tem se pač ni zmenila za neznanega moškega, ki je prisledel na klop. Ko je gospa poleg sebe na klop položila svoje z zlato obrobene očale, je neznanca najbrž hipoma prijel razpoložen po njih. Moški se je s klopi kmalu odstranil, toda gospa je pozneje, ko je zopet segla za očali, vsa žalostna ugotovila, da so očala izginila obnem z moškim, ki je pač porabil ugodno priliko za tatvino dragoceni očal, ki so bile vredne nad 150 din.

Na Gallusovem nabrežju je stražnik aretiral nekega K. I., ki je tam pri starinarjih ponujal večjo množico blaga in obleke. Aretarinec je sicer trdil, da je obleko kupil od nekega Bosanca za 40 din, ko je komaj pred 4 dnevi prišel v Ljubljano iz Zagreba, toda policija je takih izgovorov že vajena. Kakor se navadno zmerom izkaže, bo tudi ta obleka najbrž izvirila od kakega vlomila v Ljubljani.

Kraljevič Tomislav in Andrej na Cetinju

Cetinje, 11. avgusta. AA. Včeraj ob 1. popoldne sta prispejala na Cetinje Nj. kr. Vis. kraljeviča Tomislav in Andrej. Spremljala sta ju ordonančna oficirja Nj. Vel. kraljice Marije, fregatni kapetan Vuković in kapetan I. razreda Radenkovič.

Pred oficirskim domom je visoka gosta pozdravil v imenu odsotnega bana načelnik upravnega oddelka Besovič. Sprejela sta ju tudi vršilec dolžnosti cetinjskega župana Spasič in poveljnik orožniškega polka Jeglička.

Nj. kr. Vis. kraljeviča sta si ogledala oficirski dom, odtod sta se pa napotila peš v eamostan, kjer ju je pri vrodu sprejel cetinjski mitropolit dr. Gavril s svečeniki. Po kratki molitvi sta si Nj. kr. Vis. ogledala reliefno karto Črne gore, mitropolit dr. Gavril in g. Spasič pa sta jima dajala potrebna pojasnila.

Odtod sta kraljeviča odšla v muzej, kjer ju je pričakoval in ju povedel po muzeju ravnatelj Medenica.

Med tem ogledom cetinjskih znamenitosti se je na Aleksandrovem trgu zbrala velika množica, ki je vzvišene goste po povratku navdušeno in živahno pozdravljala. Ob 18. sta kraljeviča Tomislav in Andrej odpotovala v dvorec Miločer.

Francija bo zamenjala poslanika v Belgradu

Pariz, 11. avg. o. Potrjujejo se vesti o bližnjih važnih spremembah v francoski diplomatski službi. Po načrtu, ki ga pripravljajo v zunanjem ministrstvu, bo dosedanjí francoski poslanik v Belgradu grof Dampierre odšel za poslanika pri kanadski vladi v Otawo. Dosedanji poslanik v Kanadi Raymond Brugere pa pride v Belgrad. Razen tega bodo imenovali nove poslanike v Washingtonu, Moskvi in Bruxellesu.

Nesreča na Marijinem trgu

Vozniki izvažajo že več tednov staro zidovje hotela Slon iz mesta v Gruberjev kanal. Med temi vozniki je tudi Koprivnik Jože, ki služi za hlapca pri Weiss Alojziju v Rudniku. Koprivnik je vozil s parom konj čez Marijin trg proti tromostovju, v tem pa je čez trg šla proti Wolfovi ulici tudi Pina Antonija. Voznik je sicer nad žensko vpil ter jo opozarjal na nesrečo, ki je nujno grozila, toda Pina Antonija se za opozorila ni zmenila. Tako je Pina Antonija prišla pod voz. Najprej je ženska padla pod konja, nato pa je šlo čez njeno levo nogo še desno kolo voza. Pina Antonija je pri tem dobila hude poškodbe, levo nogo pa je imela v gležnju zlomljeno. Reševalni avtomobil je je prepeljal v bolnišnico. Voznik Koprivnik je stražniku najprej navedel, da se piše Ahlin, pozneje so šele ugotovili njegovo pravo ime. Po pričah je ugotovljeno, da voznika ne zadene nobena krivda, ker je vozil z vozom pravilno po desni strani. Voza, težko naloženega z gručem, voznik ni mogel zaradi strmine na hitro ustaviti, ženska pa se za voznika niti njo krivda ni menila. Tako je tudi ponesrečenka sama priznala, da je nesrečo pač največ sama zakrivila.

Vlom v ptujsko tovarno

Ptuj, 10. avgusta.

Prejšnjo noč je bilo vlomljeno v tukajšnje tekstilno tovarno na Dominikanskem trgu, ki je last Ferda Pihlerja in druga. Vlomilci, ki jih je brez dvoma moralo biti več, so v tovarno vdrli čez zidno ograjo, ki mej na Vinarijo, z dvorišča Dominikanske kasarne. Vlomilci so zlezli z dvorišča po zasilni železni lestvi do stranišnega okna v drugem nadstropju, kjer je tovarniška tkalnica. Okno je bilo sicer tu zaprto z zapahom, pa so ga vlomilci s silo odprli. Tako so potem na lahek način mogli v tovarno. V tkalnici je bila na stojalih večja množina platna. Vlomilci so vzeli iz stojal celih 117 metrov tega platna, ga zvili v posamezne kose in zvezali, potem pa so ga po vrhovih spuščali skozi okno na prosto. Eden izmed vlomilcev je moral stati zgoraj pri oknu, drugi pa je stal na lestvi ter sprejemal spuščajoče zavitke platna. Na zidu se poznajo še sledovi krvi, ki jo je najbrž povzročila vrvi, ki se je drgnila po zidu, prej pa šla skozi roke vlomilcev. Tudi v zidu se pozna, kam se je vrvi zaježila. Dolež je v vromilci se ni nobenih sledov. Ukradeno platno je bilo težko kakih 34 kg ter vredno približno 1640 din.

Dograditev novega bolniškega paviljona v Mariboru

Maribor, 10. avgusta.

Na ogromni stavbi novega bolniškega paviljona v Mariboru so se pojavile minulo soboto na vrhu z zastavicami okrašene smrečice — znak, da je zgradba v surovem stanju dovršena. Ta dogodek je proslavilo delavstvo, zaposleno pri gradbenih delih, z običajnim likom, katerega so se udeležili tudi predstavniki mesta in zdravstvenih ustanov. S tem so se za letos zaključila gradbena dela na paviljonu. Zgradba se bo čez zimo temeljito osušila, na ponilad pa bo dobila omet, v notranjosti pa se naselijo obrtniki, da izvrše razna instalacijska dela. Do jeseni leta 1938 bo paviljon popolnoma dokončan in če bo še dovolj sredstev na razpolago za opremo, bo tedaj izročen svojemu namenu.

Največji paviljon v Sloveniji

Novi paviljon je ogromna stavba, ki dominira nad vso okolico ter je prav lepo vidna z Glavnega trga in dravskega mosta. Dolg je 83 metrov, širok 15, visok pa 23 metrov. Streha je ravna ter bodo na njej idealni prostori za solne kopeli. Manjka pri stavbi samo še priložni prizidek, v katerega pride opazovalnica za duševne bolezni. Stroški za zgradbo so veliki ter bo stala stavba brez notranje opreme 6 in pol milijona din. Prostora bo v njej za 210 postelj. Notranjost stavbe je po modernem načinu razdeljena na manjše prostore. Pri nas običajni veliki bolniški sobi bosta v stavbi le dve: ena 12, druga 8 m dolga.

Velike težave pri gradnji

Paviljon gradi tveška E. Tomažič iz Ljubljane. Načrte je napravil inž. Dolenc od banke uprave, ki je imel tudi vrhovno gradbeno vodstvo. Lokalno nadzorstvo je vršil tehnik Bren. Novi paviljon stoji vzdolž Tržaške ceste na dokupljenem terenu, ki je povzročal graditeljem velike skrbi. Pri kopanju temeljev se je pokazalo, da obstajajo tla po večini iz mivke, ki sega zelo globoko. Očitno so je nekaj nahajala tukaj struga Drave. Posebna gradbena komisija je delala poizkuse glede zgradbe temeljev ter je potem predpisala minimalno obtežbo 1 1/2 kg na kvadratni centimeter, dočim znaša sicer v Mariboru normalna obtežba temeljev 8 do 9 kg na kvadratni centimeter. Temelji so zelo globoki ter stoje na ogromnih železobetonskih ploščah.

Kozolce požigajo

Vače pri Litiji, 10. avgusta.

Posestniku Kolarju iz Slivne je nedavno pogorelo kozolce-samec, v katerem se sušilo žito. Zgorelo je tudi več gospodarskega orodja. Goreli je pričelo zvečer v poznem mraku. Kdo je zažgal, ni znano. V noči na nedeljo pa se je spel posvetilo in ljudje so prestrašeni stajali iz spanja. Gorel je čevljev kozolce-dvojnik, ki je bil poln mrve, spodaj pa so bili spravljeni vozovi in razno orodje. Rešiti se ni dalo ničesar, ker je bila stavba takoj v plamenu. Gasilci z Vač, ki so bili hitro na kraju požara, so pomagali, da se niso užgala bližnja poslopja. Posestnik Čevlji trpi obutno škodo. Ogenj mu je bil očitno podtaknjen. Pred letom mu je pogorel hlev in mnogo orodja. Ker so požari v Slivni pogosti, so ljudje vsi preplašeni ter se skoro ne upajo brez skrbi zaspati.

PTUJ. Vsi fantje in dekleta, žene in moške iz valovitih Slovenskih gor, iz žarkih Halož — vi ponosni Poljanci s širnega Dravskega in Ptujkega polja, pripravite se dobro za Prosvetni tabor v Ptuj, dne 19. septembra 1937. Pripravljalni odbor.

Cirkularka mu je odtrgala roko

Logatec, 11. avgusta.

Pri svojem delu na cirkularji se je hudo ponesrečil 20 letni delavec Puc Jakob iz Martinjbrja. Cirkularka mu je odtrgala levo roko pri komolcu. Močno krvavečega so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Narodnostni boj na Kočevskem

„Slovenska straža“ proti „Kulturbundu“ - neodločeno

Kočevska Reka, 10. avgusta.

Posebno poglavje o življenju, ki ga živi danes naša slovenska narodnost, pa kljub temu živli in odporni slovenski narod, je poglavje, ki opisuje razmere v Kočevju in v njegovi bližnji okolici. Dostikrat smo že z vso pozornostjo našli tudi to žalostno poglavje, tudi prečitali smo ga, enkrat, dvakrat, vsega razumeli do podrobnosti, pa smo ga skušali sami sebi prikriti, kakor da bi nas bilo nečesa sram. Očitni smo si, da smo sami krivi, da je danes na Kočevskem tako, vendar po smo bili dosedaj še vedno preslabotni, da bi odločno posegli v razmere, ki so nam skoro v sramoto in ki nas na zunaj delajo male, takšne, ob katere se po mili volji lahko zaletli vsak in počenja, kar hoče, čeprav je tuje, ki bi moral, če bi hoče biti med nami, prej poslušati, kakor pa ukazovati.

Čitamo torej poglavje o kočevskih Nemcih. Slovence je bil vedno tudi napram tujcem vljuden in strpen, da, če preveč je bilo vsega tega, tako da smo sami postali naravnost odvisni od tujcev in to še celo od nekaterih posameznikov, ki so se kakor po naročilu iz inozemstva postavili na čelo narodnostnega boja. Gotovo ne bi bil ta boj toliko uspešen za tujce, če se ne bi našli tudi med nami samimi ljudje, ki za žlico leče prodajajo vse, svojo vero, svojo narodnost in jezik. Ti so najnevarnejši. Ni pa dovolj — o tem nas je dobro poučila naša najnovejša zgodovina —, da se takšnih ljudi izogibamo in natikamo pred njimi rokavice, pač pa jim je treba še enkrat za vsako ceno onemogočiti njihovo izdajalsko delo. Čemu je danes treba prepuščati našo usodo brezvestnim koristolovcem, ki se pri svojem vsakdanjem poslu ne sramujejo govoriti slovensko, čeprav so se rodili kot Slovenci. Ti se ne bodo sramovali niti na našem narodnem grobu zaplesati svojega izdajalskega plesa, samo da bodo veliki v obeh tujcev, ljudi, od katerih so plačani. Čeprav je vsem jasno, kakšni so njihovi nameni in komu je posvečen njihov boj, vendar se ti ljudje ne nehajo prizadevati, kako bi nepoučeno slovensko ljudstvo prepričali o svojem velikem poslanstvu, ki edino more ohraniti našemu človeku njegovo vero in jezik.

Podlaga vsemu blagostanju je pač gospodarstva. Toda naši kraji niso bogati in je treba pri vsakem gospodarjenju res prave modrosti. Znani so številni primeri, kako si skuša celo naš kmet poiskati zaslužka in s tem živeti ne na polju od dela svojih rok, pač pa tudi s takimi posli, za kakršne kmet gotovo ni rojen. Pa si mora vendar pomagati, kakor si pač zna, saj živ v zemljo ne more. Ni jih malo, ki so si izposlovali dovoljenje, da smejo s krošnjo po svetu za kruhom. Vsepovsod našli nanje, po Sloveniji, po naših južnih krajih in celo v inozemstvu. Ne zaslužijo mnogo, vendar pa se vsaj za silo preživijo. Nekateri si celo sami pritrjujejo pri hrani, da morejo vsaj nekaj poslati domov, kjer v velikem upanju pričakujejo, kdaj bodo dobili kak dinar. In še pri tem poslu, ki ni zavidanja vreden, so do nedavnega imeli prednost, če ne absolutno pravice kočevski Nemci ali nemci, ki jim je bil »Kulturbund« več kot »Slovenska straža«.

Večina naših kmetov pridelala na leto komaj četrtino tega, kar nujno rabi. Ljudje so tu reveži, kakršnih morda kaj kmalu ni kje drugod na Slovenskem. Število brezposelnih kar noče pasti in tudi ne more, ko ni mogoče dobiti dela niti za najslabšo plačo. Vsem se nam obeta letos še posebno huda zima, ker je letos pridelka še mnogo manj kot druga leta.

Po ljudskih šolah

Še vedno so nezadovoljive tudi razmere na kulturnem in prosvetnem polju, čeprav bi tu morda lahko več dosegli kot v kakšnem drugem oziru. V naši občini imamo pet šol. Slovenski sta samo dve, in sicer v Bregi in Borovcu, ki sta obe enorazrednici. V Stalecjuh je trirazrednica z dveh slovenskima razredoma. V Kočevski Reki je trirazrednica z enim slovenskim razredom. Še v šoli smo pred Nemci toliko zaposlavljeni. Čudimo se vsi temu žalostnemu pojavu, pa dosedaj še nismo v tem oziru ničesar dosegli. Prav avojevratna je tudi šola v Golenici, ki je tako imenovana mešana enorazrednica.

Na vseh šolah imajo slovenski otroci veliko večino. Kaj pomaga, če so stariši še tako zavedni Sloveni in če vzgajajo svoje otroke doma še tako v strogem slovenskem duhu, ko pa jih šola pokvarja in navdušuje za vse prej, kakor za to, kar je slovenskega!

Nič manj važno pa je

vprašanje šolskih knjig

Naši otroci so otroci revnih kmetov, baltarjev in delavcev, ki ob najugodnejših razmerah zaslužijo komaj za kruh sebi in številnim članom svojih družin. Da bi zmogli tudi dovolj denarja za vedno nove knjige, pri najboljši volji ne morejo. V Borovcu je n. pr. okoli 60 takšnih otrok, ki bi nujno rabili podporo za nabavo knjig in šolskih potrebščin. Šola je hvale Bogu vendar postala že enkrat slovenska, pri tem pa se je pojavila težava z nakupom novih slovenskih knjig. Veseli smo slovenske šole, zelo pa bi bili hvaležni tudi, če bi naši otroci, ki bodo v bodoče držali naš slovenski rod

Križi in težave na št. 79

Ljubljana, 11. avgusta.

Mali kazenski senat, obstoječ iz gg. sodnikov Karla Javorška kot predsednika in sodnikov dr. Kotnika in Frana Gorečana, je imel včeraj v razpravnem programu veliko kopico raznih zadev in zanimivih aferic. Le škoda, da ni prišla v razpravo neka ljubavna afera, ko je junak drugače vsakdanjega romana sklenil prestopiti k »pravoslavcem«, samo da se izogne kriminalu in sodnemu tribunalu, ker je tožen, da je obljubljeni zakon dražestnemu dekletu, ko se je moral dobro zavedati, da je taka »sveta obljuba« neveljavna, če je človek že vezan na drugo ženo po cerkvenih in civilnih postavah. Možakar pa je imel še to smolo, da je od dekleta rad jemal denarce. Kako se bo stvar razvijala in razvojljala, bo pač odkrila najbližja bodočnost. Zlobni jeziki pripovedujejo, da je nameraval celo prestopiti k muslimanom! Pravoverni naši muslimani pa so se takih špekulantov z njihovo vero zadnji čas načelo odkrili.

Drugeče so se vrstili pred sodniki grešniki najrazličnejših kategorij. Vsak je prinašal svoje križe in težave v dvorano št. 79, kjer je včeraj dopoldne vladala silno soparna atmosfera tako, da so bili sodniki v talarjih pomilovanja vredni, ker je žarno sonce prav na tje metalo snope pekočih žarkov...

Zvit lžanec ugnan

Gre po deželi daleč okrog glas, da znajo lžanci v kozji rog ugnati celo sodnijo. France Japelj je res zvit in namazan lžanec. Pod zvonom znamenite tomišeljake cerkve je 2. decembra 1897 zagledal luč sveta. Po poklicu je mešetar in prekupčevalec s senom in slamo. Zvita buča, a star praktik v ponarejanju mitniških listkov je naš France Japelj. Mešetarja Franceta Japlja poznajo vsi ljubljanski mesarji, vsi trgovci s konji, tudi ljubljanski gospodje, zlasti pa je Japelj dobro zapisan na sodišču, kajti kriminal mu je prav zaradi mitniških listkov dajal že večkrat streho, hrano in kruh. Enkrat so ga sprejeli v goste za 1 leto in drugič za 1 leto in 3 mesece v robijaški oddelček.

France Japelj je letos 5. maja prodal v Ljubljani Feliks Urbanu voz seno po 0.35 din kg. Na lžanski mitnici so seno z vozom stehali. Brut-to teža je bila 1465 kg. Zviti France pa je med potjo spremenil s svojo nerodno roko št. 4 v 9 in ta mitniški listek so pri Urbanu priznali ter Francetu izplačali za seno 180 din več. Pozneje je gospodarju šinilo v glavo, da je vendar množina sena premajhna. Na mitnici so mu takoj pojasnili, da se mitniški listek glasi pravilno na 1465 kg. Japelj je bil nato stisnjen v kriminalne klešče, ker ni hotel zadevo mirno urediti. Imel je zaradi »hude krize in težave«. Zviti Japelj pa je sklenil, da bo na kak način vendar le sodnijo potegnili. Do njega je prišlo po pošti prvo vabilo, da se naj tega in tega dne gotovo ob tej in tej uri predstavi gg. sodnikom malega senata v dvorani št. 79. France pa se je izmotal, ker mu pošta ni mogla dostaviti vabila. Za včeraj je bila razpisana druga razprava.

Močan glas se je ob 9.30 začel iz dvorane na hodnik: »France Japelj!« Franceta ni bilo. Sodniki so nekoliko počakali. Križ je bil ž njim. Kaj »storiti?« Predsednik je pobrskal po aktu in resno pripomnil: »Vabilo je izkazano. Pravilno mu je bilo dostavljeno. Državni tožilec predlaga, da se razprava vrši v njega odsotnosti.«

In kratka je bila razprava. Senatni predsednik je prebral Francetov zagovor, kakor ga je bil podal pred preiskovalnim sodnikom. France je tam zatrjeval: »Priznam... Živim v hudi stiski in bedi. Hotel sem tako nekaj več zaslužiti.«

Senat je upošteval njegov zagovor ter mu prisodil za ponarejeno številko devet in za 180 din le 8 mesecev strogega zapor.

France je bil v svoji odsotnosti ugnan. Zanimivo pa je pismo o glasu, ki ga je poslala njegova občina:

»Starši so mu umrli. O njem nič ne vemo!« Tako so diplomatično zviti naši lžanci, da nočejo o svojem rojaku tudi uradno nič slabega govoriti.

Spanija na št. 79

Zaradi Spanije so tudi križi in težave v kriminalu in nato pred tribunalom. Po gostilnah in drugod se vodijo ogorčene debate, kajti vroča Spanija marsikomu pri vnebu silno razgreje možgane, da izblekne kako hudo besedo na račun naše države v zvezi s Spanijo. Pa je potem težava, ko tako človek sedi po več tednov v zaporu in ima priliko razmišljati o »španski politiki«. V gostilnah nastali španski prepri se naposled likvidirajo na št. 79 pred sodniki. Iz preiskovalnega zapora je bil včeraj pripeljan eleganten, vitez mladenič, srednje postave in prav čednega, napol igralskega obraza. Bil je tip-top. G. je po poklicu pekovski pomočnik, toda njegova roka raje sega tudi po tujem blagu, kot pa da bi mesila beli kruh. Tam na Bledu v neki gostilni je G. sedel. Razvila se je politična debata o Spaniji. Pa je G. vpadel v debato in izpregovoril velike besede o Spaniji in naši državi. Močno je pohvalil voditelje Nemčije in Italije.

Državni tožilec je pekovskega pomočnika prijel po hudem čl. 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, češ, da je s tem delal propagando za spremembo sedanjega političnega in socialnega reda v državi. Naprtil pa mu je tudi neko manjšo tatvino. Senatni predsednik: »Na Bledu ste politiko uganjali!« »Takat sem bil fajhlen, mogoče sem kaj rekel.« »Rad politizirate?« »...Na politiko se ne razumem. Moja politika je kruh in denar.« »...Močati je zlato.« »...Saj molčim.« Gospodar je obtožena opisal kratko: »Dobro delavec, vase je zakrknjen in včasih ne da besede.« Predsednik: »Včasih pa preveč.« Tatvino 180 din v gostilni Fortuna v Ljubljani na škodo neke natakalice je odločno tajil. Za to tatvino tudi ni bilo tehtnih dokazov.

Branilec dr. Dinko Puc je spustil v obrambo svojega branjenca nekaj zunanjepolitičnih iskric, ki so pač vzbudile prijeten krah in nasmeh med navzočimi, ali so pa bile na mestu, naj presodi trezen opazovalec. Dr. Dinko Puc je poudarjal, da dejanski stan št. 3 ni tu podan. Obtožene je pač hvalil generala Franka. Kdor pa hvali generala Franka, ne dela propagando za spremembo državnega reda. Spravil se je nato na »Slovenca«, češ, da tudi on drži s Frankom kot vladni list in torej je tudi naša vlada na Frankovi strani. Predlagal je popolno oprostitev obtožena. Nekdo pa je pikro pripomnil: »Kdo ve, s kom bi g. Dinko držal, ko bi bil na vladi.« Senat je obtožena oprostil vsake krivde in kazni v obeh zadevah.

Spet požar v Sostrem

Sostro, 11. avgusta.

Kakor smo že poročali, je v ponedeljek jutraj uničil požar gospodarska poslopja posestnika Bitenca, ostali so pa še stanovanjski prostori, sicer brez strehe, ki je zgorela, a drugače nepoškodovani. Včeraj jutraj ob pol 4 pa je gospodarja zbudilo iz spanja silno prasketanje. Z grozo je opazil, da gorijo gornji prostori nad njim in spečo družino, ki je trudna in zmučena od prejšnjega dne globoko spala. Predno je prišla pomoč, je ogenj v gornjih prostorih že dovršil svoje, dočim so spodnje prostore mogli še vsaj deloma izprazniti. Gasilci iz Sostre so bili sicer hitro na mestu, ker so pa imeli čevl še od prejšnjega dneva mokre in obešene v stolpu, niso mogli takoj stopiti v akcijo. Posestnik Bitenc je sicer zavarovan, vendar pa škoda še daleč ne bo krita z zavarovalnino. V zvezi s požarom se širijo vsakovrstne govorice, ki jih bo pač temeljito preiskava, ki jo vršijo naši orožniki, utemeljila, ali pa kot neosnovane zavrgla.

ROMANJE LJUBLJANSKIH ŽUPNIJ NA BREZJE!

Ljubljanske župnije pridejo v nedeljo 15. avgusta skupno romanje svojih vernikov na Brezje. Vsi, ki se žele udeležiti romanja, naj se danes in jutri zgledajo v župnišnih in kupijo karte!

Dvajsetletnica mature. Kakor dogovorjeno se sestanejo dne 16. avgusta ob 3 popoldne v Zavodu v št. Vidu. Prosim vse sošolce za udeležbo, v primeru zadržka naj se mi to takoj sporoči. — Dr. Campa.

Težka nesreča na stavbi

Ljubljana, 11. avgusta.

Letošnja živahna stavbena sezona v mestu je terjala že marsikatero manjšo nesrečo. Med bujšo nesrečo pa spada vsekakor ona, ki se je pripetila v Kotnikovi ulici na tamošnji stavbi. Delavec so tam bili zaposleni pri novi etažbi. Treba je bilo podreti neko 1,20 m visoko ograjo ob cesti. K podiranju je prišel zraven tudi delavec Zagar Marjan iz Jesenice ter Keček Jakob iz Čačnjeveev. Zid se je na oba podrti ter ju pod seboj zasul. Zlagi Zagar je dobil hude poškodbe ter se ni zavedel, ko so ga prepeljali v bolnišnico. Tam je tudi potem kmalu umrl, ne da bi bil zavedel. Drugi ponesrečenec Keček je dobil lažje poškodbe ter bo skoraj okrevel.

Zagreb, 11. avgusta. m. Krški škof dr. Srebrnič je poslal banški upravi v Zagrebu protestno pismo zaradi nemoralnega obnašanja izletnikov na Jadranu. V tem pismu škof poziva oblasti, da napravijo že enkrat red.

Kulturni koledar

Moškerc Miha

11. avgusta 1924 je umrl časnikan in organizator Moškerc Miha. Rodil se je 30. oktobra 1872. Po 1. razr. gimnazije se je naprej sam izobraževal. Imel je razne službe, dokler ni prišel v uredništvo »Slovenca«, kjer je imel do prevrata notranje in zunanje politični pregled. Mnogo je tudi pisal v Krekov kršč. soc. Glasnik. Od 1905 do 1919 je bil tudi urednik »Naše močje«. Mnogo je pisal o Kreku. V »Socialni misli« je objavil »Donesek k zgodovini enotne fronte delovnega ljudstva v Sloveniji« (1923). Veliko je deloval pri ustanavljanju prvih organizacij kršćanskega delavstva. Po vojni je bil tudi tajnik Jugoslov. strokovne zveze.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 11. avgusta: Tiburcij.
Četrtek, 12. avgusta: Klara.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gatus, Moste.

TEL. 21-24 MATICA

Priljubljena opereta Schubertovih melodij

Pri treh mladenkah

Paul Hörbiger — Maria Andersgast — Gretl Thelmer — Svetislav Petrovič

Vredstave danes ob 19.15 in 21.15 ur

Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi v četrtek, dne 12. avgusta t. l. ob 19.30 promenadni koncert pred šolo v Mostah. Igrala bo godba Narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloga« pod vodstvom dirigenta g. Bučarja Julija.

Vsem gg. župnikom

Rafaelova družba v Ljubljani vladno vabi vse gospode župnike, župane in prosvetna društva, da bi prišli osebno ali po posli ali svoje zastopnike na drugi slovenski izseljenski kongres, ki se bo vršil ob navzočnosti najvišjih predstavnikov državne in cerkvene oblasti dne 23. avgusta ob 9 dopoldne v svečani dvorani kraljevske banke uprave v Ljubljani, kjer bo ustanovljena izseljenska zbornica. Podpisana Družba prosi, da bi bile vse naše župnije, županstva in prosvetna društva v Sloveniji vključena v izseljenski zbor v Ljubljani.

Svoj pristop in udeležbo pri izseljenskem kongresu naj blagovolijo vsi imenovani sporočiti na dopisnici podpisani družbi do 18. avgusta.

Za kongres je zaprosena polovična vožnja.

Družba sv. Rafaela v Ljubljani.

V dneh od 14.—16. t. m. bo v Zagrebu jugoslovanski gasilski kongres. Za udeležbo je dovoljen članom (pčim) in naraščajo gasilskih organizacij 75 odstotni popust na državnih železnice. Vsak naj kupi na odhodni postaji polovično vozovnico do Zagreba in za 2 din legitimacijo O. Br. K. 14, ki jo pa mora v Zagrebu (prostori novega velesejma) dati žigosati. Seboj morajo člani vzeti tudi člansko legitimacijo s sliko. Povratek je brezplačen. Za letnike, ki se pravočasno prijavijo Savski zajednici, je preiskrbeno brezplačno prenočišče. Za neletne (negasilce) je dovoljen 50% popust in morajo poleg obrazca O. Br. K. 13 za 2 din kupiti celo vozovnico. Tudi te obrazce morajo v Zagrebu žigosati, da velja brezplačen povratek. Železnice olajšave veljajo za vožnjo v Zagreb od 10.—17. t. m. in za povratek od 15.—30. t. m. Iz Ljubljane se odpelje v noči od sobote na nedeljo ob 0.45 in se zberemo ob 7.20 od sobote na Cigani v Zagrebu. Pozivamo tovariše gasilce in tudi ostalo občinstvo, da se udeležijo zleta v čim večjem številu. — Gasilska zajednica dravske banovine.

— **Podobice z božjih poti** so slovenski romarji že v starih časih prinašali domu za »odpustke«, jih spostljivo hranili in lepili zlasti na pokrove skrini, kjer so se tako po več letih nabrale majhne zbirke in nastale neke slikarice s podobami svetnikov in svetnic, varuhov pred vsem hudim in priprošnjikov v najrazličnejših težavah in nesrečah. Tako ljudska slikarica je poročala o milostih in čudežih po božjih potih, navadno pa kazala tudi znamenite cerkve ter kraje domovine in tudi tujih dežel. Se celo nekaj podobice iz Kelmerajna, Cah in Spire je ohranjenih, ki so jih slovenski romarji prinesli pred več sto leti iz teh slavni božjoputnih mest ob Renu. Kakor nam je Valvazor ohranil podobe naših gradov in mest, tako nam stare podobice vestno poročajo o cerkvah, in zlasti so ohranile »podobno naše vasi v davno minulih časih. Če primerjamo zbirko tujih z zbirko naših podob, nas takoj presenetijo, da je na naših podobah prav mnogokrat naslikana tudi domača vas ter večkrat celo daljna okolica božje poti. Kakor danes z razglednicami in plakati, prospekti in ilustracijami v časnikih in časopisih vabimo tuje v naša zdravilišča in letovišča, tako so naši predniki oznanjali lepoto in blage domovine s podobami. Zato so vse stare podobice predhodniki naših ilustriranih listov in spadajo na razstavo slovenskega novinarstva. Vljudo prosimo lastnike in zbirke podob, naj nam podobice in lesene ter bakrene plošče za njih tisk posodijo z mirno vestjo, saj prevzemamo popolno jamstvo za vse posojene nam predmete in jih po razstavi nepoškodovano vrnemo lastnikom. Prav posebno pa potrebujemo tudi stare »bisne zegne«, razne tiskane božjoputne pesmi in knjižice, kakor n. pr. »S. Lucie Andoht v gorenski Kraynski stranic iz Dražgoš, slovensko knjižico iz Perove pri Beljaku z notami, a tudi podobne latinske, nemške in italijanske knjižice od sv. Jošta, sv. Franciška pri Gornjem gradu, sv. Peregrina na Brdu, sv. Noutbure v Pazinu, z Vesele gore, s Trsata in Svete gore nad Gorico itd. Prav posebno pa prosimo našo podeželsko inteligenco, naj nam pomaga pri zbiranju raznih, tudi najrednejših starih tiskov, da jih rešimo in ohranimo. Na vse župne urade se pa obračamo s prošnjo za sporočilo, če njihove cerkve hranijo kake votivne slike s podobami požarov, nezdov in drugih važnih dogodkov. Pripravljali odbor razstave slovenskega novinarstva, Ljubljana, Velesojem.

— **Vabila k zbiranju gradiva za novinarsko razstavo** imajo predvsem med dijaštvo prav dober uspeh in zato naša mladina zasluži prav posebno pohvalo. Mnogo slabši odziv pa je pri odraslih, saj smo od njih dobili le malo gradiva iz svetovne vojne, še manj pa starih dijaških listov, a od nikoder še ni malomeščanskih »Cenč« ali celo znana, katere stare časnike in časopise imajo naše društvene knjižnice. Ker smo takorekoč že pred otvoritvijo razstave, ponavljamo svojo prošnjo za zbiranje najraznovrstnejšega gradiva, ker bi radi vsaj nekaj društev pohvalili javno z objavo njih imen v listih. Pripravljali odbor slovenskega novinarstva, Ljubljana, Velesojem.

Da bi obvaroval sina pred sodiščem, je

tajil smrtno rano in umrl

Celje, 10. avgusta.

Ni še dolgo od tega, kar je umrl v Celju sofer Drogenik, pri katerem je bil glavni vzrok smrti ta, ker ni maral zdravniške oskrbe in je v svoji preveliki vni kljub rani še hotel opravljati svoj posel. Radi utaje rane je danes izdihnil v celjski bolnišnici Brečko Ivan, 62 letni predelavec pri tvrdki Nerad, doma iz Zadobrove v Škofji vasi.

Brečko Ivan je prišel v ponedeljek 2. avgusta k tvrdki Nerad kakor običajno ob navadnem času. Podal se je na delo in si ves čas potiskal klobuk na čelo. Tekom dopoldneva je opazil eden izmed delavcev, da si je potiskal na čelo neko rastlino in da je ves krvav po glavi, zato je šel takoj v pisarno in prijavil zadevo svojemu šefu. Le-ta je poklical Brečko v pisarno in ga vprašal, kaj si je storil. Povedal je, da je padel in da ga skoro nič ne boli. Kljub temu pa je šel tvrdke zahteval, da je iskal zdravniško pomoč. Zdravniku se rana ni zdelo nevarna, rano mu je obeževal in mu svetoval, naj ne opravlja zidarska dela. Kljub svarilu je šel Brečko na delo in opravljal posel do srede. V sredo dopoldne se je zdel delavcem močno sumljiv, bil je radi bolečin močno zmešan. Tvrdka je na to opozorilo zahtevala, da si poišče zopet zdravniško pomoč, vendar je Brečko zagotavljal vodstvo, da mu ni nič in da se bo rana sama pozdravila. Zatem se

je vsedel na kolo in se odpeljal v Zadobrovo. Prihodnje jutro je poslal tvrdka zdravnika k bolniku, ki je odredil takojšen prevoz v bolnišnico.

V pisarni bolnišnice se je izjavil, da mu je zadala rano opeka, ki mu je padla na glavo. Zdravnik, ki je pa ranjena operiral, pa temu ni verjel, ker je poznal, da je bila zadana s topim predmetom. Po daljšem oklevanju je končno priznal, da ga je ranil s koso njegov sin v ponedeljek zjutraj na domačem travniku. Oče je sina svaril, naj ne zahaja v gostilno, naker se je razvil med njima prepri in je sin v jezi udaril s koso očeta po glavi. Oče je zadevo tajil radi tega, ker ni hotel, da bi bil sin radi njega zaprt.

V soboto 7. avgusta so prišli Brečkovi po očeta, češ da ga bodo zdravili doma s pomočjo zdravnika iz Vojnika. Vojniški zdravnik pa je zopet odredil prevoz nazaj v bolnišnico, kjer je danes zjutraj izdihnil. Rana sama na sebi ni bila smrtonosna, brzokone je nastopilo zastrupljenje, ker je imel na rani več dni zamazano zidarsko kapo. Pokojni Brečko je bil izredno priden in zmožen delavec in je bil uslužben pri tvrdki Nerad že okrog 20 let v splošno zadovoljstvo šefa, le žal, da je v svoji preveliki gorečnosti tudi s tako rano delal kljub prepovedi vodstva.

Truplo Brečka bodo obducirali, naker pa bo prepeljan na vojniško pokopališče in tam pokopan.

vse bojovnike, ki še niso organizirani, da stopijo v naše vrste. S priručnimi besedami je predsednik zaključil lepo uspešno zborovanje, možje so se pa takoj dogovorili o pripravah za ustanovitev nove bojovniške skupine. Slovesnost v Jurkloštru je pokazala, kako se z malimi sredstvi in z lastno poštovanostjo lahko ustvarijo ugodna tla za skupen nastop in delo bojovnikov.

Pred novim liginim tekmovanjem

Tekmovanje za državno prvenstvo je pred vrati. Še nekaj dni — in naši fantje bi morali potovati v Zagreb, upamo, da po prve točke.

Moštvo se za ta nastop resno pripravlja, trenira in žrtvuje svoje proste ure samo za uspeh in napredek slovenskega nogometa. Ono ne klone, preglobok je idealizem, ki se je ukoreninil ter vodi do zmage.

Ljubljanci! V takem položaju ne smemo dopustiti, da pod težo bremena omagajo ter tako propadajo vse lepe nade v boljšo bodočnost slovenskega nogometa.

Naše žrtve in primeri z moštvo so minimalne. Samo malo moralne in finančne pomoči upravičeno pričakujejo naši fantje in uspeh ne bo izostal.

Zaradi tega naj bo v četrtek sestanek v salonu pri »šestici« ob 20. manifestacija slovenskega nogometa. Pokazimo torej, da SK Ljubljana ni potrebna likvidacije.

Spominska bojovniška slovesnost v Jurkloštru

V nedeljo 8. t. m. so imeli v Jurkloštru lep spominski praznik. Iz ljubljani do žrtve svetovne vojne je župnik prof. Pavlič s pomočjo dobrih župljanov dal vzidati v cerkevno steno ploščo s 42 imeni v svetovni vojni padlih tovarišev. K slovesnosti so se odzvali v lepem številu domači pa tudi sosednji župljani, zlasti od Sv. Lenarta in Sv. Miklavža, člani centralnega odbora Zveze bojovnikov iz Ljubljane s predsednikom prof. Ratejem, pevski zbor trboveljske bojovniške skupine ter pevski zbor iz Hrastnika pod vodstvom župnika Zalarja.

Ob 10 je bila v cerkvi pridiga s sv. mašo za rajnike tovariše, ki jo je daroval predsednik Zveze prof. Ratej. Med sv. mašo je pel pevski zbor iz Hrastnika s spremljanjem orkestra. Po sv. maši so pevec iz Trbovelj z znano dovršenostjo zapeli »Oj Dobrodo«. Vojnimi tovarišim, ki so nas v svetovni vojni zapustili, je genljivo govoril g. Ratej, ki je tudi ob asistenci g. Pavliča in Zalarja opravil molitve za rajnike tovariše. Cerkevno slovesnost je zaključil pevski zbor iz Trbovelj.

Nato se je vršilo bojovniško zborovanje pred cerkvijo, kjer je kot prvi govornik osrednjega odbora Zveze bojovnikov tov. Košir razložil pomen skupnih spomenikov vojnim žrtvam. Tovariši Lukež pa je navezal na ta govor poziv na vse priužbe in odsotne bojovnike naj se pripravijo na veselovenski bojovniški dan 29. avgusta na Brezjah, kjer bodo bojovniki položili temelj trajnemu spominu vsem padlim slovenskim bojovnikom. Povabil je

Severovzhodnja stena Eigerja - premagana

Dne 4. avgusta, pred dobrim tednom, se je trem nemškimi alpinistom posrečila rešitev enega najtrudovnejših problemov v Alpah. Preplezali so severovzhodno steno Eigerja.

Eiger je v zadnjih letih neprestano stal prav v ospredju javnega zanimanja za alpinske probleme. Tragedije, ki so se dogajale v stenah te 3.975 metrov visoke gore, so se v prav živem spominu. Komaj trije tedni so minili, ko je iz Švice prišlo poročilo, da je zalotil dva mlada Salzburžana v njegovi severni steni silovit snežni metej. Poročila so vedela povedati, da se v metežu ne moreta ganiti z ozke skalne police. Dva dneva in dve noči sta minili, pa ni bilo nobenih zanesljivih vesti, kaj je z drznima plezalcema. Gosta megla je ovajala steno, in ko se je končno razgledala, ni bilo o njih najti sledu. Izgubljena, zmazana! Potem so prišla razburljiva poročila o reševalnih poskusih, ki so se jih lotevali nesebični reševalci. Zastavili so svoja življenja, da so si izsilili dostop v višino, kjer so opazovali poslednjič videli oba drzna Salzburžana.

Končno so mesto uganili, upov in bojazni prišle področnosti: Mlajši plezalec je bil mrtev, drugi pa je živel. Poročilo skoraj ni bilo možno verjeti, saj je le redko kakšen alpinist tako dolgo bivakiral v viharju in mrazu več kot 2.500 metrov visoko. Prvi alpinist je bil že dva dni mrtev, ko je reševalna ekspedicija prišla do drugega, ki je bil še živ.

Razburjenje ob tej tragediji v severni steni Eigerja se še ni bilo povsem poglobilo, ko sta se

Prosvetni tabor v Moravčah

Moravska dolina se pripravlja na velik prosvetni praznik, ki bo v nedeljo 29. avgusta pokazal, da tudi mi ne zaostajamo pri delu za katoliško prosveto. Velik mora biti ta dan v skupni manifestaciji za krščanska načela Velik in lep, kakor je lepa valovita moravska zemlja s prijaznimi grički in belimi cerkvami, ki dvigajo naša srca iz sodobne mračnosti v jasno boljše bodočnosti. Svečanost, ki jo priredi moravsko prosvetno okrožje, se bo začela dopoldne pred sv. mašo z običajnim sporedom. Po maši ljudsko zborovanje, na katero pride več govornikov. Popoldne telovadba in prosta zabava.

Na prireditve vabimo vse, ki čutite z nami in ljubite krščansko prosveto. Pridite s prapori in zastavami, v krojih in narodnih nošah, na okrašenih konjih in kolesih! Pridite v obilnem številu od blizu in daleč, da bo navdušenje čim večje in manifestacija kar najbolj sijajna.

Kamnik

Kamnik, 10. avgusta.

Čigavo bo motorno kolo? To je vprašanje, ki se danes še ne da rešiti, pač pa v nedeljo 15. t. m. po obrtniški tomboli, ki se bo pričela ob pol 3 popoldne v mestnem parku.

Obrtno društvo za okraj Kamnik ima poleg motorja še tri glavne dobite, ki predstavljajo lepo vrednost, t. j. kuhinjsko opremo, dvokolo (bicikel) in otomano. Ne bo pa manjkalo manjših dobikov, ki bodo tudi lepi.

Juriš na tablice se je že pričel v nedeljo in vsak že vidi doma ali kuhinjsko opremo ali otomano ali pa si že v duhu predstavlja, kako udobno se bo vozil z motorjem ali biciklom.

Po dovršeni tomboli bo tudi veselica in je čisti dobiček namenjen le za onemogle obrtnike.

Od tu in tam

Občina Zidani most je na predlog notranjega ministra spremenila svoje ime in se bo v bodoče imenovala »Občina Loka pri Zidanem mostu«.

Upokojen je predsednik Jugoslovanskega proforskega društva prof. Radoje Knežević.

Razrešen je dolžnosti člana upravnega odbora Državne razredne loterije Dušan Tucakovič z odlokom, ki ga je podpisal zastopnik kmetijskega ministra dr. Gjura Jankovič.

Ko sta se zadnji razgovarjala naš ministrski predsednik dr. Stojadinović in italijanski zunanji minister grof Ciano, je bilo tudi sklenjeno, da bo vzpostavljen redni zračni promet med Rimom in Belgradom ter da se bo ta proga podaljšala še naprej do Bukareste. Na tej progi, na kateri bodo letela v začetku le italijanska letala, pozneje pa tudi naša, se bo začel redni promet v nedeljo, dne 15. avgusta. Letalo bo letelo vsak dan samo v eno smer, to je od Rima do Bukareste, drugi dan pa obratno. Z letalom bo lahko potovalo naenkrat do 25 potnikov, prtljage pa bo smelo biti na njem do 2000 kg.

Na sinočnji seji Jugoslovanske nogometne zveze je bilo govora o tekmi, ki jo bosta odigrali nogometni zastopstvi Jugoslavije in Rumunije dne 6. septembra v Belgradu. Zveza je odbila tudi predlog rumunske nogometne zveze, ki je prosila, naj bi igrali ob tej priliki še drugi, B-postavi. Jugoslovanska nogometna zveza je sprejela predlog poljske nogometne zveze, da bi tekma med Poljaki in Jugoslavlani, ki bo 10. novembra letos v Varšavi, bila istočasno tudi kvalifikacijska tekma za svetovno prvenstvo. Revanžna tekma bo meseca aprila v Belgradu pod istimi pogoji.

Mešana jugoslovansko-nemška trgovinska komisija se bo sestala v Dubrovniku dne 9. septembra. Razpravljala bo o novem trgovinskem aranžmanu med Jugoslavijo in Nemčijo. Določeni bodo tudi kontingenti deviz, ki se jih bodo lahko poslužili nemški turisti, ki bodo v bodoči sezoni obiskali naše kraje. Predstavniki nemške Narodne banke bodo zahtevali, da se povzra dosežani kontingent 400.000 nemških mark, ki je namenjen za prihod nemških turistov v Jugoslavijo.

Veliko denarno afero imajo zadnje dni na pošti v Vranji pri Koprivnici. Tu so odkrili sedem ponarejenih denarnih nakaznic, ki se glase na vsoto 33.670 din in na naslov Geodetskega terenskega oddelka za izvajanja javnih del. Malo zatem pa so takšne ponarejene nakaznice odkrili tudi na pošti v Kanjiži in v Ohridu, kjer gre še za večje vsote, nekaj nad 100.000 din. K sreči niso še nobene teh nakaznic izplačali, pač pa so jih aedaj vse poslali pošti v Koprivnico, odtod pa na zagrebško pošto ravnateljstvo. Ponarejenost nakaznic so dognali po žigu z napisom v nenavadno velikih črkah. Dosedaj še niso mogli ugotoviti, kako in odkod so prišle te nakaznice v promet. Sumijo, da gre za celo večjo družbo, ki je morala biti dobro organizirana.

Pogajanja za zaključek natakarske stiske so tudi še danes ostala neuspešna. Stavka traja sedaj že cele štiri dni. V Zagrebu sploh skoro o ničem drugem ne govorijo, kakor o tem, kdaj bodo natakari spet začeli s svojim poslom. Večina občinstva je seveda na strani natakarijev in jim želi popolnega uspeha v njihovem boju. So pa tudi nekateri takšni, ki smatrajo, da so bili natakari popolnoma neupravičeni začeti s stavko, ker da imajo večjih boljše plače, kakor n. pr. ljudje, ki so dovršili visoko šolo. Pri pogajanjih, ki so bila včeraj na Inspekciji dela v Zagrebu, so delodajalci izjavili, da ne pristanejo na kolektivno pogodbo, pač pa da so pripravljani razgovarjati se o tem, da se urede odnosi med njimi in natakari individualno. Naslednja pogajanja bodo spet šele čez kakšna dva ali tri dni.

Novo arheološko najdbo so odkrili v bližini Sibenika. Nek kmet je pri kopanju zemlje našel na star grob, v katerem so bile še precej dobro ohranjene človeške kosti. Komisija, ki je takoj prišla na kraj odkritja, je menila, da je ta grob iz rimskih časov. Domnevajo celo, da bi utegnila biti na tem mestu kaka stara rimska cerkev, ali pa vsaj v gotovi bližini. Značilno je tudi to, da ta kraj leži komaj polkrog kilometra proč od cerkve sv. Lovrene, kjer izkopavajo staro hrvaško cerkev in staro naselbino okoli nje. Z izkopavanjem pa bodo menda morali prenehati, ker se tudi tu ponavlja stara pesem, da ni denarja, ki bi bil za to potreben.

Zastoj bodo zdravniško pregledovali pomorske delavce zdravniki Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Splitu. Tako predvideva uredba pravilnika, ki je bil na dnevnem redu včerajšnjega zasedanja splitske konference, na kateri razpravljajo o socialnem položaju naših pomorskih delavcev. Ta pravilnik je bil včeraj tudi sprejet. Poleg tega so na konferenci govorili tudi o tem, kakšna naj bo prehrana za posadke na ladjah. Glede tega vprašanja še ni prišlo do končnih sklepov. Izvoljen je bil samo pododbor, ki mu je poverjena naloga, da se podrobno pobavi z vprašanjem prehrane naših pomorščakov. Za danes pričakujejo v Splitu tudi ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragišo Cvetkovića, ki bo dalje sam vodil konferenco.

Veliko lesno podjetje »Krivaja« v Bosni dolguje angleškim tiskarnam nič manj kot 117 milijonov din, kakor je znano iz stečajne mase tega podjetja. Angleži so skušali priti do svojega denarja tudi že na ta način, da so zaplenili neko tvornico na Drinjah, ki jo je malo prej kupilo podjetje »Krivaja« zase in ki je vredna nekaj nad milijon din. Naši gospodarstveniki smatrajo, da bodo odslej Angleži postali bolj previdni glede podjetij, v katere vlagajo svoj denar. V nedeljo bodo prišli na dražbo še zadnji predmeti tega, nekoč najmočnejšega gozdnega podjetja v Bosni.

S sekiro je pobil svojega sina v vasi Donja Obreska 60 letni kmet Ivan Majdek. Do tega stranskega dejanja je prišlo zaradi neprestanega prepira v hiši. Oče je sumil svojega sina, da mu zapravlja denar na ta način, da preveč ponužuje in da ima nekeje v bližnji vasi svojo izvoljenico. Oče sedaj, ko so ga orožniki prijeli, celo trdi, da je sin neprestano mislil samo na to, kako bi očeta zastrupil in ga na ta način spravil s sveta. Dejal je, da je bil v zadnjem času prilljen kuhati zase posebej, ker se je vedno bal, da mu je zastrupljena. Hotel je napraviti konec temu peklu in zato pravi, da se je odločil, da ubije sina, ko bo mirno spal. Res je odšel ponoči v spalnico in sina nekajkrat udaril s sekiro po glavi. Po svojem dejanju je umorjenega sina zadel na rano in ga nesel kakih 500 metrov daleč ven, kjer ga je pustil na cesti. Na ta način je hotel pri ljudeh vzbuditi sum, da je njegovega sina nekdo zunaj napadel in ubil.

Kaj pravi Nikola Tesla o svojih iznajdbah

Naš veliki elektrotehnični izumitelj Nikola Tesla, ki že dolga leta (vsaj 60 let) živi v Ameriki, je bil pred kratkim odkrit v svoji znanstveni zaslugi za jugoslovanski redom Belega orla I. stopnje, katerega mu je podelil jugoslovanski poslanik v Washingtonu g. Konstantin Fotič. Ob isti priliki je prejel tudi čestitke odlikovanje Belega orla I. stopnje in diplomu častnega doktorja pranskega vseučilišča. Na jugoslovansko odlikovanje je odgovoril s tem, da je poslal predsedniku ministrskega sveta daljšo izjavo o svojem znanstvenem delovanju, katero naj jugoslovansko časopisje kolikor mogoče točno objavi.

Ze pred letom 1880. se je ukvarjal z znanstvenimi raziskovanji, katera pa je za nekaj časa prekinil in delal v tovarni Georgea Westinghousa v Pittsburghu. Nato pa se je kljub mamljivemu zaslužku odtrgal od službe in šel v neki newyorški laboratorij nadaljevati svoje poskuse. Toda tudi tu ga svetovni učenjaki niso pustili v miru. Na njihovo prigovarjenje je prišel v Evropo in imel nekoliko predavanj za elektrotehnične inženirje v Kraljevem inštitutu v Londonu ter v Fizikalnem društvu v Parizu. Nato je obiskal še svoj rojstni kraj ter se leta 1882. vrnil nazaj v Ameriko, kjer se je, dasi elektrotehnik, z največjim veseljem in vnebo posvetil

proučevanju stratosfere in zvezdoslovju

V dveh letih silno napetega dela in razmišljanja je prišel do dveh važnih zaključkov in odkritij. Prvo odkritje se nanaša na težnost ali privlačnost zemlje in vseh ostalih nebesnih teles na silo, ki na zemlji (in po drugih zvezdah) povzroča, da vsaka stvar teži k zemlji, pade nanjo, ali ki v vesmiru, na nebu, dela red, da se vse zvezde in planeti sučejo stalno in točno po določenih potih. Tesla zavrača vse relativiste in druge učenjake, ki pravijo, da ima prostor skrivljeno obliko. O svojem mnenju, v katerem trdi, da se glede prostora vsi učenjaki, ki ne priznajo njegove ravnosti, motijo, namerava v kratkem izdati obširnejšo razpravo.

Njegovo odkritje

je neka fizikalna resnica, ki je zelo velikega pomena zlasti v današnjih materialističnih časih, ko največji prosvetitelji ne priznavajo drugega kot snov, češ da preko snovi je ni moči ali resnične bitnosti. Tesla namreč pravi, da je po dolgem premišljevanju in po številnih poskusih prišel do spoznanja, da ima snov samo tisto in toliko silo, ki jo prejme od zunaj, od katerega drugega telesa. Pravi, da je prebral znanstvena dela v šestih jezikih, pa ni nikjer našel tega, do česar je sam prišel; vendar je katoliška filozofija vedno trdila, da pride vsako gibanje od zunaj in s tem dokazovala bivanje Boga. Seveda on raztegne svoje mnenje od atomov in molekul vse do največjih nebesnih teles, zvezd-svetov.

Ko pa so odkrili radioaktivna telesa je moral svoje mnenje v toliko poglobiti, da je znal razlagati njihovo čudovito delovanje. Če torej vsaka sila snovi pride od drugod in ne iz snovi same, odkod naj se jemlje neprestana radioaktivna sila? Dolgoletna skušnja mu je pokazala, naj gleda in išče izven zemlje, nekje med zvezdami, ali kakor pravijo, v kozmosu, izvoru kozmičnih žarkov. O tem je spisal daljšo razpravo že leta 1897. v nekem znanstvenem časopisu (Electrical Review) v New-Yorku. On je tudi že prvi spoznal, da so kozmični žarki iz neskončno majhnih najprvotnejših in osnovnih delov snovi, ki se ne more dalje razdeliti. Take delčke pa je mogoče dobiti s silo, kakršno ima na primer sonce in vsa, njemu podobna telesa, namreč 216 bilijonov voltov. Po Teslovem mnenju je torej sonce edini vir naših kozmičnih žarkov, ki niso zanj nobena skrivnost; o tem je tako prepričan, da krepko zavrača vsa ostala mnenja kot nemo-goča.

Pa tudi v tehniki se je dvignil v stratosfero. Pravi, da je iznašel majhen

aparati za občevanje z drugimi svetovi

Z njim namreč lahko prenese električno silo iz zemlje skozi medzvezdni prostor na poljubno daljavo brez najmanjšega razsipanja njene moči. Svojo iznajdbo misli poslati francoskemu tehničnemu zavodu, da bi dobil nagrado 100.000 frankov, ki jo zavod razpisuje. Za denar sam, pravi, da mu ni mar, pač pa za zgodovinsko čast, za katero bi žrtvoval tudi svoje življenje.

Bolj porabnega značaja

pa je cev, ki jo je izdeloval in zamišljal več let, katero tudi najmočnejši električni tok ne more

uničiti. Ze pred 40 leti je izdelal podobno cev, ki pa je držala »samo« napetost 4 milijonov voltov. Z novo cevjo, v kateri proizvaja skoro neomejeno električno silo, bodo lahko razbijali atome, presnavljali razne snovi, izdelovali umetni radij ter vsako nastalo silo ujeli popolnoma, ne da bi se je količiki zgubilo.

Končna iznajdba je dosegla skoro popolnega brezžarja v električnih žarnicah in raznih poskus-

Zgodovina svetovnih razstav v Parizu

Zamisel prirejanja razstav je prišla iz Prage. Tam je bila leta 1791 prva razstava, vendar ne svetovna, ampak samo pokrajinska. Res je, da zgodovina Pariza poroča o neki razstavi iz leta 1683, torej pred prako, vendar je bila tako malenkostna in je o njej komaj vredno govoriti.

Toda, bodi tako ali tako, prva razstava, na katero so prihajali ljudje iz vseh strani sveta, ki pa še ni bila mednarodna, je bila v Parizu l. 1798. Njen nekakšni oče je bil tedanji notranji minister Francois de Chateau Neuf. Razstavljeno so bili samo francoski industrijski in poljedelski produkti.

Ta razstava je bila torej odprta 29. septembra 1798 na Champ de Mars. Toda že takrat je bila tudi zakasnitev. Če torej kdo Francozom očita, zakaj je z vsako razstavo združena tudi zakasnitev, pravijo, da je to že njihova tradicija. Prvo razstavo je tvorilo 58 lesenih stavb. Načrte zanje pa je napravil Francois Chalgrin, poznejši graditelj ogromnega spomenika Arc de Triomphe de l'Etoile. Sodelovalo pa je na razstavi 110 tvrdk, od katerih jih je bilo mnogo odlikovanih z raznimi kolajnami, na katere so se danes ponosni.

24. septembra 1801 pa je bila odprta druga razstava, na kateri pa je sodelovalo že nad 200 razstavljalcev. Bila je na dvorišču palače Louvre in je trajala le nekaj dni.

Tretja je bila že takoj naslednje leto istotam in je razstavljalo na njej že nad 540 razstavljalcev.

Za četrto, ki je bila do tedaj najslabša, je dal vsa navodila sam Napoleon in je tudi sam oseben sodeloval. Toda njemu, ki si je najbolj prizadeval, da bi z razstavo prikazal, kaj zmora, ni bilo dano, da bi videl ali tudi okusil njen uspeh. Prišla je revolucija in Napoleon je videl samo otvoritev, ki je bila leta 1806 na Esplanadi des Invalides.

Za vladanja Ludvika XVIII. pa so bile kar tri razstave, in sicer leta 1819. 1823 in leta 1827. Pri prvi je bilo že 1662 razstavljalcev, industrijscev, od katerih jih je bilo odlikovanih kar 86.

Po julijski revoluciji je pa bila prva razstava odprta 1. maja 1834 na trgu Concorde. Sestavljali so jo 4 paviljoni, po 76 m dolgi in 47 m široki. Razdalja med njimi pa je bila 13 metrov. Trajala pa je že 70 dni.

Leta 1839 so na Champs Elysees odprli že deveto razstavo.

Po presledku nekoliko let, to je leta 1844, pa je bila že deseta. Sodelovalo je 3.690 konkurentov.

Vse te in še naslednja, so bile nacionalne razstave. Na njih je bilo razstavljeno samo francosko blago. Zadnja nacionalna je bila leta 1849. Tedaj pa je član razstavljalnega odbora Boucher de Perthes vse sodelavce vprašal: Zakaj so naši paviljoni

nih ceveh, kar bo velike važnosti za proučevanje elektronov in pa za trpežnost žarnic. Tudi o električnih ali sestavnih delih električne sile ima Tesla popolnoma svoje mnenje, po katerem so elektroni samostojna telesa napolnjena z elektriko in ne osnovne enote elektrike.

Večino teh iznajdb mi, navadni zemljani, še ne znamo prav uvaževati, ker nam dajejo le prvotna načela, iz katerih je treba šele izvajati razne zaključke, ki nam nazadnje pokažejo, kaj vse bi se dalo z njimi napraviti, da bi imeli res ksko korist od njih.

natrpani samo z našimi produkti, ko pa bi bilo interesantnejše, če bi nekaj svojega pokazali tudi Nemci, Angleži, Rusi in drugi? Njegovo vprašanje je rodilo uspeh, takoj naslednja razstava je bila že mednarodna. Konec nacionalnim razstavam je torej napravil on.

Prva mednarodna razstava v Parizu je bila leta 1855 na Champs Elysees. Poleg 9.500 francoskih razstavljalcev, je sodelovalo tudi že 10.500 tujecev.

Naslednji dve sta bili leta 1867 in leta 1878.

Vrhunec vseh dotakratnih razstav je dosegla razstava leta 1889. Tedaj je bilo namreč dograjenih več mogočnih stavb, med njimi tudi Trocadero in Eiffelov stolp. Slednji se stoji nespremenjen, na mestu starega Trocadera pa se dviga sedaj mogočni novi, še nepopolnoma dograjeni Trocadero. Stroški za to razstavo so znašali 56 milijonov frankov, dobička pa je bilo skoro 53 milijonov frankov.

1937. leto pa je nad vsemi. Na sedanji razstavi je zbrano vse najboljše. Veliko smo že pisali o tej razstavi, toda še vedno je kaj novega, zanimivega. Ogromni so bili stroški za to razstavo, ogromni bodo dohodki, toda kljub vsemu bo menda v francoski blaginji nastala velika, velika luknja. In ni čuda. Pred nekaj dnevi, ko je bil prvi padeč franka, so delavci začeli stavkati, vendar so se kmalu vrnili. Do sedaj še niso končani, oziroma dograjeni vsi paviljoni. Navihanci pravijo, da bo za konec že vse končano. Širijo pa se tudi vesti, da bodo razstavo za zimski čas zaprli, na pomlad pa jo za nekaj časa spet odprli, sicer bo deficit prevelik.

Pred tedni je bila tudi otvoritev jugoslovanskega paviljona. V paviljonu se je namreč vse skupaj tako vrtelo, da je dal evetnik ministrstva za trgovino in industrijo g. Grgašević paviljon za nekaj časa zapreti, ga preurediti, tako da je sedaj tudi Slovenija zastopana z nekoliko slikami več. Naše upanje, da bo mogoče še kakšna slovenska stvar zagledala pariško luč, se je tako uresničilo. L. B.-c.

Vlak je bil v voznem redu označen kot pospešeni, v resnici pa se ni ustavljal samo na vsakem postajališču, marveč tudi nekajkrat vmes. Proti koncu dolge vožnje je prišel sprevodnik k Berglezu, ki se je vozil s sinom: »Toda tale vaš dečko je že prevelik, da bi se vozil za polovično voznino.«

Berglez: »Morda, a ko smo vožnjo nastopili, je bil še majhen.«

Prosvetni tabor v Črnomlju: Belokranjska dekleta v sprevodu

Najboljši strelec na svetu je šved Ullmann, ki je bil že na berlinski olimpijadi prvi

Edinstvena knjiga

V Londonu so izdali pred kratkim neki roman, katerega je spislalo 82 pisateljev. Vsak se je skušal čimbolj potruditi, da bi se vživel v slog svojega prednika in da bi bilo delo čim enotnejše. Vendar se je tudi v tem primeru uresničil pregovor, da preveč kuharjev pokvari jed. Slovstvena kritika ni s knjigo nič kaj zadovoljna, češ da se dobro pozna, da jo je pisalo več piscev in da je mogoče točno povedati, kje preneha eden in začneja drug. Zato bo knjiga »Srebrni otroci«, spisal »82«, le zanimiva redkost, za katero se bodo bolj pulili razni »zmešanci« zbiratelji, kot pa resni prijatelji knjig, ki hočejo lepo, enotno berilo.

Tudi strupene gobe koristne

Vsako leto ob času, ko rastejo, se prodajajo, kuhajo in jedo gobe, čitamo o raznih zastrupljenjih z gobami, ki imajo vsaj daljše neprijetne posledice, če že ne smrtnih. Sedaj pa je v Parizu iznašel neki profesor dr. Binet, zdravnik in predavatelj na medicinski fakulteti pariškega vseučilišča, uspešno in popolnoma zanesljivo sredstvo zoper vsakršno, tudi najhujše zastrupljenje z gobami, katero lahko dobi tudi v najsamotnejših kmečkih hišah iz medu, če je sila velika; seveda je treba vedeti kako. Sestavljen je sicer iz posebnega groznega sladkorja ali glikoze neki serum, ki ga potem vbrizga bolniku, toda v sili se lahko porabi tudi sladkor iz medu.

»Če je torej sladkor uspešno sredstvo zoper strupene učinke nevarnih gob, kaj, če ne, bi bil potemtakem strup iz gob uspešno zdravilo zoper sladkorno bolezen, t. j. za uničevanje in uravnavanje odvisnega sladkorja v krvi sladkornih bolnikov!« se sprašuje dunajski zdravnik in morda čisto po pravici. Tako bodo dobili zopet nov dokaz, da so tudi na videz najbrezpomembnejše in kar škodljive in nevarne živali in rastline lahko zelo koristne, samo poznati je treba njihove lastnosti in vsakovrstne učinke.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 11. avgusta: 12 Virtuozi (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Cas, spored, obvestila — 13.15 Za vsakega nekaj (plošče) — 19.00 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Soki v Bački (dr. Stojkov) — 19.50 Koračnice (plošče) — 20.10 Vesele zgodbe s tabora in potovanja (g. Miroslav Zor) — 20.30 Oddelek zbora Glasbene Matice: Narodne iz Kokošarjeve zbirke po Adamčevi prireditvi — 21.15 Radijski orkester — 23.00 Cas, vreme, poročila, spored — 23.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Sreda, 11. avgusta: Belgrad: 19.30 Orkestralni koncert — 20.45 Humor, 21.45 Prenos iz Kotara — Zagreb: 20.30 Ljubljana, 21.45 Kotor — Dunaj: 19.25 Simfonični koncert, 20.45 Glasbeni slik, 21.40 Klavir, 22.20 Zabavni koncert — Budimpešta: 20.30 Ciganska glasba, 21.40 Koncertni orkester, 23.10 Jazz — Trst-Milan: 17.15 Ples, glasba, 21.15, nato komorni koncert — Rim-Bar: 21. Orkestralni koncert, nato plesna glasba — Praga: 19. Prenos iz Solnograda — Varšava: 20. Plesna glasba, 21. Chopinove skladbe, 22. Opereta — Berlin: 20.10 Plesna glasba — Königsberg: 20.10 Kmečka godba —

Jakob Wassermann:

9

Zlato iz Caxamalce

XV.

Medtem se je pripetilo, da je tolmač Felipillo, ki ga je njegov renegatski upor tiral zmirom dalje na poti izdajstva, zasledoval v čudni obsedenosti neko Inkovo mlado ženo. Kaj takega si prej niti v sanjah ni drnil; bil je to največji zločin, ki ga je mogel Peruanec zagrešiti. Atahualpa je rekel generalu, da se takšna sramota, ki jo na njem zakrivi tako nizek človek, da teže pretrpeti kot njegovo ujetništvo. Bil je bled okrog nosu, ko je to rekel.

Tedaj je postalo Felipillovo sovraštvo proti prejšnjemu mogočnemu zapovedniku brezmejno in sklenil je, da ga bo popolnoma pogubil. Okril ga je pri generalu, da se je tajno zaprisegel s Callcuchimom, da napadeta Spance in jih pobijata do zadnjega moža. To obrekovanje je potrjeval z najsvetejšimi prisegami.

Bolj namenje verovati kot v resnici verujoč, je Pizarro poslušal njegove besede. Pokazala se mu je tukaj pot, kako bi se mogel izogniti nevarne zaveze, da bo kneza izpustil in imel je namen, da prelomi pogodbo, naj bo že na kakršenkoli način, s silo ali z zvijačo.

XVI.

Ko je tedaj množica prinesenega zlata dosegla rdečo črto približno do treh širin dlani, naših ljudi ni bilo mogoče dalje krotiti in si-

liti so generala k razdelitvi. Temu zamislek ni bil baš nezaželen, saj mu je olajšal izvedbo njegovih temnih načrtov; Hernando de Soto in jaz se pozneje nisva mogla ubraniti celo sumnje, da so uporno nepotrpežljivost moštva tudi še namenoma netili.

Da bi se mogla izvršiti pravična in enakomerna razdelitev, so sklenili, da se vse zlato raztopi in spremeni v palice, kajti plen je obstojal iz neskončno različnih predmetov, v katerih je imelo zlato zelo različne stopnje čistosti.

Ze drugi dan so izpraznili zakladnico in opaziti si mogel pri tem skrbne mere zastraženja. Nato je general pozval številni domači zlatarjev, katerim je naročil, da prelijejo vse čudovite posode, skleda, čaše, ročke za vodo, namizno posodo, krožnike za kredence, vaze, svečnike, posode svetlišč, opeko, plošče, kadilnice, malike, zapestnice, maske za obraz, ves stenski okras, debela stebrov, verige, verske insignije iz njihove umetniške oblike zopet v sirovo stanje.

Spominjam se med drugim zlatega vodometa, ki je brizgal lesketajoč se zlat žarek, dočim se je zdelo, da se na robu iz zlata bajno ponarejene vode igrajo zlati ptiči in zlati martinčki. Rokodelci, ki so morali kaj takega uničiti, kar so sami ustvarili z ljubeznijo in trudom, so delali dan in noč, toda množina, ki jo je bilo treba preliti, je bila tako velika, da po preteku enega meseca še vedno niso bili gotovi.

Medtem je dospel s svojimi ljudmi iz San Miguele ob morju Don Almagro, dolgoletni tovariš in prijatelj generalov. Ti so zahtevali, da moramo deliti zaklad z njimi, in sicer na tako pozivajoč način, kot da bi mi bili njihovi tlačani. Preprij in svaja sta izbruhnili v svetlih plamenih; ceste, dvorišča, stanovanja in šatori sa bili polni kričanja in rožljanja z orožjem in zavist ter lakomnost sta zastrupljali vsa srca tja do nočnega spanja.

Ob večerni uri je stopil Atahualpa iz dvorane svoje ječe in je zrl z zamegljenimi očmi preko trga. Stal sem na stopnicah, čisto blizu pri njem. Imel je na sebi plašč iz netopirjevih kožic, ki je bil tako mehak in gladek kot svila in okrog glave Llautu, šal iz najfinejše tkanine in zelo sijoče barve.

Tedaj sta se divje skregala dva vojaka, eden iz naše stranke, drugi od moštva Almagra zaradi zlate želve, ki sta jo oba hotela imeti in ki sta jo želela izmakniti topilnemu ognju. Kmalu sta si stala nasproti z golimi meči; par udarcev, krih in ta iz naše stranke, z imenom Jacopo Cuellar, je padel na tla in držal še v smrtnih krčih zlato želvo v pesti in se branil, že v smrtni temi, pred ropazelnimi rokami drugega, ki je stegal po želvi. Tega sem potegnil nazaj.

Z magično silo je vleklo Inka tja. Straže so ga nezaupno obkolile, a on se ni zmenil zanje. Medtem ko je gledal doli na truplo, je potemnel njegov pogled in je imel izraz kot da želi, da bi prsna stena mrliča postala steklena,

da bi mogel gledati notri, da bi mogel dognati, iz kakšne snovi je bila nepojmljivo tuja duša. Opazil sem na njem, da ga je groza skoro zadušila in ko je obrnil oči k nekaterim služabnikom, ki so mu sledili, jim je rekel s tihim, zlomljenim naglasom, medtem ko je pokazal na brezgibno telo: »Le poglejte, zlata želva pije kri.«

Toliko sem se že tedaj naučil njegove govornice, da sem razumel otroško-strasne besede.

XVII.

Končno je prišel dan, ko je Inka terjal od generala prostost, saj je mogel pokazati na to, da je izpolnil stavljenе pogoje. Da, zahteval je prostost, čeravno je čutil, da so mu jo pritrkali, čeravno je v njem kilil še bolj črn strah.

Hernando de Soto, ki je zmirom bolj pridobival zaupanje jetnika in mu je kazal mnogo malih uslug in postrežb, je bil njegov posrednik pri kralju. Pizarro ga je poslušal, odredel pa je določen odgovor. Čez nekaj ur je dal sporočiti Inki po zakladničarju Riguelmi, ki je prišel k nam z Don Almagrom, da odkupnina ni bila popolnoma izplačana, da prostor ni bil napolnjen do rdeče črte.

Atahualpa je nad tem osupnil in omenil, kar je pač bilo tudi pravilno, da ni njegova krivda, da polna mera ni bila dosežena; če bi vsaj tri dni dalje čakali, bi bilo vse zahtevano zlato tukaj; v ostalem je prav lahko, da se manjkajoče naknadno pošlje.